

Article Arrival Date

01.01.2023

Article Type

Research Article

Article Published Date

20.03.2023

Doi Number: 10.5281/zenodo.7757403

**MODA TASARIMINDA KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE KÜLTÜR
ODAKLI TASARIM SÜRECİ***CULTURAL SUSTAINABILITY AND CULTURAL FOCUSED DESIGN PROCESS IN
FASHION DESIGN**Ayşegül PARALI**

Dr. Öğrt. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı

Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, e-posta: agulparali@selcuk.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0003-0807-5245

Müşerref ÇAKIR

Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Anabilim Dalı

(Emekli), Konya, Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-6276-5496

Öz

Moda tasarım sürecinde geleneksel ve kültürel unsurların esin kaynağı olarak kullanılması, yenilik elde etmek ve fark yaratmanın en önemli yollarından biridir. Ürün tasarımının bir yönü olarak kültürel unsurlar, benzersiz ve orijinal ürün özellikleri oluşturarak küreselleşmiş pazarda katma değerli ürünlerin yaratılmasını sağlayabilir. Ayrıca kültürel sürdürülebilirlik ve kültürel mirasın korunması açısından kültürel unsurları yeniden tasarım yoluyla gelecek nesillere taşımak ve yaşatmak oldukça önemlidir. Kültürel mirası gelecek nesillere taşımamanın ve yaşatmanın yanı sıra moda tasarımı alanında kültürel unsurların esin kaynağı olarak kullanılmasına dikkat çekmek; yerel ve küresel pazarlara uyabilecek, tüketicileri kültürel ve estetik olarak tatmin edebilecek yeni ürünler tasarlamak; tasarım ve ürün geliştirme sürecinde kültürel öğelerin düşünülmesi veya gözden geçirilmesi için farkındalık yaratmak ve tasarımcılar için kültür odaklı koleksiyon geliştirme süreci modeli oluşturmanın amaçlandığı bu çalışmada Konya Etnografya Müzesi'nde bulunan geleneksel Konya kadın giysisi olan işlik ve şalvar moda tasarım sürecinde kültürel esin kaynağı olarak kullanılmıştır. Çağdaş ve evrensel tasarım yaklaşımları doğrultusunda, kültür odaklı tasarım anlayışını temel olarak oluşturulan bu yeni koleksiyon geliştirme süreci modeli kullanılarak 6 görünüm ve 9 parçadan oluşan özel bir kapsül koleksiyon hazırlanmıştır. Bu kapsamda uygulama temelli bir çalışma yapılmıştır. Tasarlanan ürünlerin yerel ve küresel pazarlarda yer alabilecek nitelikte bir ürün kimliğine sahip olabileceği; kültürün moda tasarımına sanatsal ve estetik değer katma anlamında farklı bakış açıları geliştirebileceği aynı zamanda estetik açıdan yeniden kullanılabilirliği vurgulanmıştır. Bu şekilde somut olmayan kültürel miras öğelerinin gelecek nesillere aktarılabilirliği ve sürdürülebilir moda yoluyla daha kalıcı olabileceği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda Tasarımı, Kültürel Sürdürülebilirlik, Kültürel Unsurlar, Kültürel Esinlenme.

* Bu çalışma 08-10 Eylül 2021 Uluslararası "Anadolu'nun Geleneksel El Sanatları; Sanatçı ve Zanaatkar Buluşması" Sempozyumu ve Sergisi isimli sempozyumda, sözlü olarak sunulmuş ve özeti yayınlanmıştır.

Abstract

The use of traditional and cultural elements as a source of inspiration in the fashion design process is one of the most important ways to innovate and make a difference. Cultural elements as an aspect of product design can create unique and original product features, enabling the creation of value-added products in the globalized market. In addition, in terms of cultural sustainability and protection of cultural heritage, it is very important to carry and keep cultural elements alive for future generations through redesign. To draw attention to the use of cultural elements as a source of inspiration in the field of fashion design, as well as carrying and keeping the cultural heritage alive for future generations; to design new products that can fit local and global markets and satisfy consumers culturally and aesthetically; In this study, which aims to create awareness for the consideration or review of cultural elements in the design and product development process and to create a culture-oriented collection development process model for designers, the traditional Konya women's clothing atelier and shalwar, which are in the Konya Ethnography Museum, are used as a source of cultural inspiration in the fashion design process. In line with contemporary and universal design approaches, a special capsule collection consisting of 6 looks and 9 pieces was prepared by using this new collection development process model, which was created based on a culture-oriented design approach. In this context, an application-based study was carried out. The designed products can have a product identity that can take place in local and global markets; It has been emphasized that culture can develop different perspectives in terms of adding artistic and aesthetic value to fashion design, as well as its aesthetic reusability. In this way, it is emphasized that intangible cultural heritage items can be transferred to future generations and become more permanent through sustainable fashion.

Keywords: Fashion Design, Cultural Sustainability, Cultural Elements, Cultural Inspiration.

Giriş

Teknolojik gelişmelere paralel olarak pazarda artan rekabet, ürün çeşitliliği, farklı tüketici ihtiyaçları, yüksek kalite ve performans beklentileri tasarım ve tasarımcılara daha fazla önem verilmesini gerektirir. Birçok tasarımcı, tasarımı “üreticinin ve son kullanıcının karşılıklı kârını hesaba katarak pazar ve teknoloji fırsatlarının optimizasyonu” olarak tanımlasa da tasarım, modern endüstriyel toplumlarda karmaşık bir rol oynamaktadır. Tasarım, açık pratik işlevlerinin yanı sıra örtük sosyal işlevlere de sahiptir. Tasarımcılar sadece faydalı ürünler ve imajlar yaratmakla kalmaz, aynı zamanda kültürel esinlenme yoluyla kültürel anlamları yeniden üretirler (Nadasbaş ve Coşkun, 2019: 44). Tasarımcılar, küresel pazarda ürün kimliği oluşturmak için bir strateji olarak tasarımda kültürel unsurları kullanmanın ve ürün değerini artırmak için ürünleri kültürel özelliklerle ilişkilendirmenin önemini bilincinde olmalıdırlar (Wu, Hsu ve Lin, 2004: 240). Bu noktada moda tasarımı alanı, bu kültürel unsurların ürünlere yerleştirilmesi sürecinde ve rekabetçi küresel ürün pazarında kültürel değerlerinin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Moda endüstrisi diğer ürün veya hizmetlerden farklı bir yaşam döngüsüne sahip olup hızlı değişen trendler, kısa ürün yaşam döngüsü ve yüksek talep belirsizliği ile karakterizedir. Günümüz tüketim kültürü dikkate alındığında moda

tasarımcılarını, kısa süre içerisinde tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılayacak yeni tasarımlar için ilham almaları noktasında daha geniş bir yaklaşıma zorlamaktadır. Bu noktada somut ya da soyut kültürel öğeler bu ihtiyacı karşılayabilecek önemli kaynaklardır. Tasarımcılar, tasarımlarını bu ilham kaynaklarını dönüştürmek için bir araç olarak kullanırlar (Nadasbaş ve Coşkun, 2019: 44). Tasarımcılar, ulusal kimliğin bir parçası olan kültürel unsurları ve kültürel mirası yalnızca bir moda akımı özelliği veya ilham kaynağı olarak görmemeli aynı zamanda diğer ilham kaynaklarından daha derin, altta yatan bir anlamı olduğunun da bilincinde olmalıdırlar. Bu yüzden kültür ve kültürel miras unsurları diğer moda trendlerinden bağımsız olarak moda tasarımcıları için sürekli ve sürdürülebilir bir ilham kaynağı özelliğini taşımaktadır (Vagasi-Kovacs, 2013: 11). Kültürel çeşitliliği ve farklılığı, özellikle ürünlerin işlev ve biçimindeki benzerlikler nedeniyle kimliklerini kaybettiği küresel pazar için kültürel unsurların ürünlere dönüştürülmesi hem küresel pazardaki kimliğini güçlendirmek hem de bireysel tüketici deneyimini geliştirmek için bir ürüne yerleştirilebilecek benzersiz özellikler olarak kabul edilir (Lin, 2007: 45). Kültürel miras unsurlarının ne ölçüde uygulandığı ve bunları kullanmanın ardındaki motivasyon bazı ekonomik, politik, psikolojik değişiklikler ve kültürel miras unsurlarının güçlendirilmesi ile gözle görülür şekilde moda uygun hale getirilebilir (Vagasi-Kovacs, 2013: 11). Sistemik kültürel bilgi ve bağlama göre ürünlerle uygun ve hoş bir kombinasyon oluşturulmalıdır. Bu durum, ürünlerin kendilerini diğerlerinden farklı kılar ve kendi değerlerine sahip olmasını sağlar (Yen ve Hsu, 2017: 3).

Kültür, insan topluluklarının anlam içeriğini, sembolik kalıpları, normları ve insan topluluklarının doğadan ayrılan özelliklerini ifade etmektedir (Barbaros, 2020: 44). Kültür bir bütün olarak sürekli aktarıma uğrayan değerlerdir. Kültürel miras olarak nitelendirilen bu aktarım, toplumları kimliklendiren, yaşamsal süreklilikle birlikte günümüze ulaşan yerel ve evrensel değer niteliği taşıyan her türlü somut ve somut olmayan varlıklardan oluşur. Bunlar genel olarak; sanat, müzik, dans, ritüel, din gibi ifade biçimleri, alet kullanımı, yemek, barınma ve giyim gibi teknolojileri içermektedir. Sürdürülebilir kalkınmada önemli bir rol oynayan kültürel miras; ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları ile yaratıcı endüstrilerin etkinleştiricisi ve itici gücü olmuştur (Nas, 2022: 83).

Kültür ve kültür odaklı tasarım, günümüzde tasarım değerlendirmesinde önemli rol oynadığı düşünülen kilit noktalardan biridir (Lin, 2007: 46). Tasarım ve kültür her zaman birbiriyle yakından ilişkili olmuştur. Ancak birçok durumda tasarım, toplumun kültürel bağlamının bir parçası olmaktan çok, kültürün gerçek ölçüsü olarak ortaya çıkmaktadır. Tasarım, fikri, yeniliği ve girişimi yakalamanın bir aracı haline gelen ve kültürel kimliği temsil edecek şekilde yapılan daha geniş bir yaratıcı kültür yaratma sürecidir (Carlson ve Richards, 2011: 3). Kültürel ürün

tasarımı, topluma uyacak ve tüketicileri kültür ve estetik yoluyla tatmin edecek yeni bir ürün tasarlamak için kültürel özelliklerin yeniden düşünülmesi veya gözden geçirilmesi ve ardından yeniden tanımlanması sürecidir. Benzersiz kültürel özellikler ekleyerek yeni ürünler tasarlamak yalnızca ekonomik büyümeye fayda sağlamakla kalmaz, aynı zamanda küresel pazarda benzersiz yerel kültürü teşvik eder (Hsu, vd., 2011: 60). Bir toplumun kültürel faktörlerinin tasarımda kullanılması, teknolojileri yalnızca sosyal bağlamları için daha uygun hale getirmekle kalmaz, aynı zamanda kültürün inovasyon için bir kaynak olarak daha iyi kullanılmasını da sağlar (Moalosi vd., 2005:3). Ayrıca, tasarım yaratıcılığına tam anlamıyla yer vermek ve yerleştirilmiş ürün özellikleri yaratmak için kültürü kullanmak, ürünlerin küresel pazarda yankı uyandırmasını ve talebi artırır. Kültürel dönüşüm yoluyla tasarlanan kültürel ve yaratıcı ürünler, yalnızca kültürel çağrışımlara sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda tüketicileri hem işlevsel hem de duygusal boyutlarda tatmin edebilir; ayrıca bir ürün, çekicilik, güzellik, yaratıcılık, incelik ve mühendislik özelliklerinin yanı sıra kültürel çağrışımlara sahipse kaliteli mal olarak da adlandırılabilir. O zaman kültür ve tasarımdan kaynaklanan bu estetik ekonomi, küresel trende ve kültürel sürdürülebilirliğe öncülük eder (Yen ve Hsu, 2017: 3).

Kültürün sürdürülebilirlik ile olan bağlantısı ise sık sık eşitlik, katılım, sosyo-kültürel kalıpların davranışı ve korunması, sosyal sermaye, sosyal altyapı, sosyal adalet ve bağlı yönetim gibi kültürel yönleri kapsamaktadır (Barbaros, 2020: 47). Bu durumda sürdürülebilirliğin sosyal ve kültürel boyutları birbiriyle bağlantılıdır. Ancak birbiriyle eşit değildir. Bu nedenle, geniş kültür anlayışımız kültürel sürdürülebilirliğin sosyal sürdürülebilirliğin ötesine geçtiğini göstermektedir. Aynı zamanda kültürün rolü daha fazla incelendiğinde gözden kaçırılan önemli sürdürülebilir kalkınma konularının olabileceği görülmektedir (Soini ve Birlceland, 2014: 214). Birçok kültürel unsurun somut olmayan kültürel mirası, modern moda tasarımında kullanılabilir. Modern moda, popüler moda tasarımı UNESCO sürdürülebilir kalkınma yaklaşımında kültürü merkeze alarak, yerel kalkınmada ekonomik gelişim ve yoksulluğun azaltılması için gelecek kuşaklara aktarılması ve değerinin bilinmesi, yenilikçi ve sürdürülebilir iş birliği modelleri geliştirmek, toplumsal birlikteliği sağlamak gibi önemli konularda kültürden faydalanılması gerektiğine değinmektedir (Er ve Kara, 2019: 755).

Yirmi birinci yüzyılın gelişiyile birlikte, moda tasarımcıları geleneksel kültürü incelemeye ve geleneksel giysinin modern tasarım öğelerinin somut olmayan kültürel mirasını ve geleneksel kültürün özünü tanıtmaya başladılar. Somut olmayan kültürel mirasın yeniden canlanması, modern moda tasarımına yeni bir güç ve canlılık getirmiştir. Somut olmayan kültürel miras ve yaşamın ulusal özelliği yakından ilişkilidir. Ulusal yaşam kişiliğini ve estetik standartlarını tam olarak sergiler, insan merkezlidir ve somut olmayan kültürel mirasın devamı olarak kültürel ve

sanatsal yorumu oluşturmaktadır. Geleneksel moda tasarımında, maddi olmayan birçok kültürel unsur mirasımıza layıktır ve modern moda tasarım sürecindeki uygulaması moda tasarımına yeni bir boyut kazandırmıştır (Liu, 2017: 688).

Şekil.1 Kültürel Ürünün Üç Düzeyi ve Tasarım Özellikleri

Kaynak: Lin, 2007:46

Kültürel nesnenin üç düzeyi (Dış-Orta-İç seviye), Şekil 1’de görüldüğü gibi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım olarak üç düzey tasarım özelliği ile eşleştirilebilir (Norman, 2005).

İçgüdüsel tasarım düzeyi, kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgilidir ve biçimini, dokusunu ve desenlerini yeni bir ürüne dönüştürmeyi amaçlar. İçgüdüsel tasarım özellikleri, görünümün önemli olduğu ve ilk izlenimlerin olduğu yerlerde önem kazanır.

Davranışsal tasarım düzeyi, kültürel bir nesnenin kullanımı, işlevi, performansı ve kullanılabilirliğiyle ilgilidir. Davranışsal tasarım özellikleri, bir ürünün kullanılabilirliğinin anahtarıdır.

Yansıtıcı tasarım düzeyi, kültürel bir nesneyi deneyimlemeyle ilgili duygulardır. Duygular ve bilişle ilgilidir. Yansıtıcı tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve eğitimdeki farklılıkların yanı sıra bireysel farklılıkların bir sonucu olarak değişkenliğe karşı en savunmasız olanlardır (Lin vd., 2007a: 46).

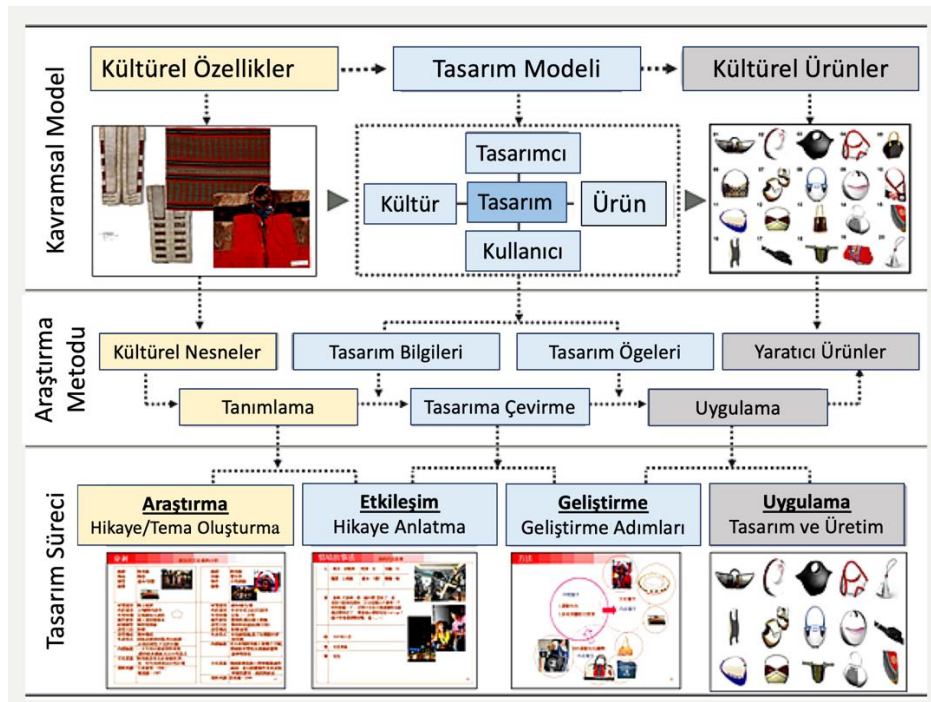
Tasarımın içgüdüsel düzeyi hem kullanıcının ürünü nasıl algıladığı hem de kullanıcıya nasıl hissettirdiği açısından bir tasarımın ilk izlenimini ifade eder. Davranış düzeyi, kullanımdaki ürünün deneyimini ifade eder. Kullanıcı deneyimini düşündüğümüzde genellikle bu seviyeyi düşünürüz. Yansıtma düzeyi, kullanıcının hem kullanımdan önce, kullanım sırasında hem de

kullanımdan sonra ürün hakkındaki düşüncelerini ifade eder. Üç seviyenin tamamı, tüm ürün deneyimini oluşturmak için birleşir.

Yöntem

Kültürel sürdürülebilirlik kapsamında moda tasarımı sürecinde kültürel unsurların tasarım kaynağı olarak kullanılması ve kültürel odaklı moda tasarım süreci modeli oluşturmayı amaçlayan araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda uygulama temelli bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada, kültürel tasarım unsuru olarak Konya Etnografya Müzesi'ndeki geleneksel Konya kadın giysisi olan 5456 envanter nolu işlik ve şalvar moda tasarım sürecinde kültürel esin kaynağı olarak kullanılmıştır. Şalvar ve işliğin belirlenen kültürel tasarım unsurları doğrultusunda moda tasarımında yaratıcılığı desteklemek, yerel ve küresel pazarlara uyabilecek, tüketicileri kültürel ve estetik olarak tatmin edebilecek yeni ürünler tasarlamak için moda tasarım sürecinde kültürel öğelerin nasıl kullanılacağına yönelik bir model önerisi geliştirilmiştir.

Model geliştirmede endüstriyel ürün tasarımı alanında kültürel tasarım çalışmaları yapan Rung-Tai Lin'in (2007) kültürel ürün tasarım modeli kültürel sürdürülebilirlik ve kültür odaklı tasarım kapsamında moda tasarım sürecine kurgulanmıştır.

Şekil. 2 Rung- Tai Lin'in Kültürel Ürün Tasarım Modeli

Kaynak: Lin, 2007: 47

Şekil 2'deki Rung- Tai Lin'in Kültürel Ürün Tasarım Modeli kavramsal model, araştırma yöntemi ve tasarım süreci olmak üzere üç ana aşamadan oluşur. Kavramsal model, kültürel özelliklerin kültürel bir nesneden nasıl çıkarılacağına ve ardından bu özelliklerin bir tasarım modeline nasıl aktarılacağına odaklanır (Lin vd. 2007b:148). Tasarım modelinin oluşturulması, araştırma yöntemi aşamasında gösterildiği gibi; tanımlama (özgün bir kültürel nesneden kültürel özelliklerin çıkarılması), çeviri (bu özelliklerin tasarım bilgisi ve tasarım öğelerine dönüştürülmesi) ve son olarak uygulama (kültürel öğelerin tasarlanması ve üretimi) olmak üzere üç adımdan oluşur.

Üç aşamadan oluşan araştırma yöntemi aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır:

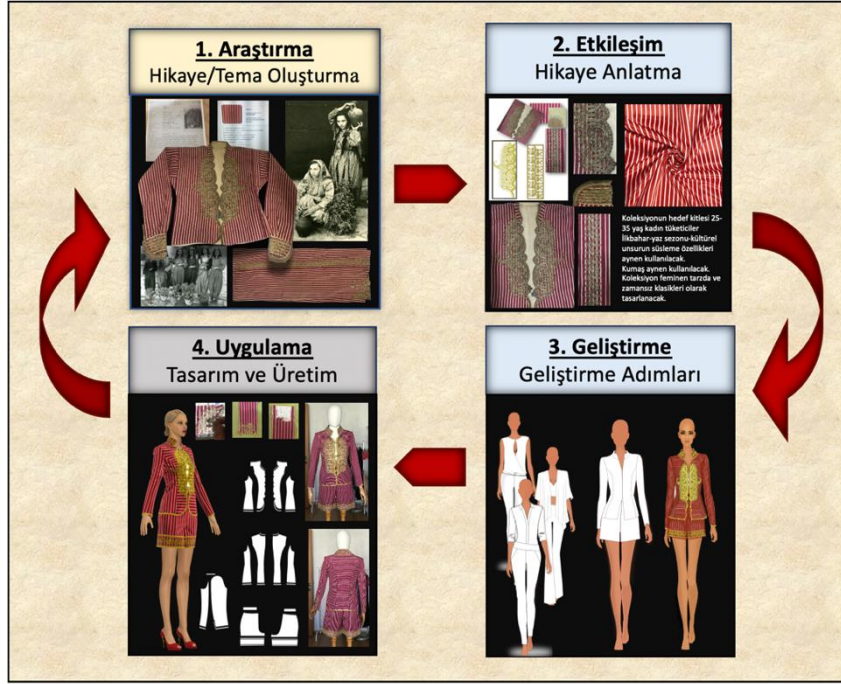
1. Tanımlama aşaması: Dış düzey işlev, görünüm, renk, doku, desen, biçim ve ayrıntılarla ilgili dış düzeyiyle ilgili olanlar dahil olmak üzere kültürel özellikler orijinal kültürel nesnede tanımlanır; orta düzey işlevsellik, kullanılabilirlik ve müşteri memnuniyeti ve iç duygu düzeyi, hikayeler, duygular ve kültürel özellikler gibi özel içeriklere sahip iç seviye. Tasarımcı, bu tanımlama süreci sayesinde, bilimsel yöntem ve diğer sorgulama yöntemlerini kullanarak, kültürel bir nesneden tasarım bilgileri elde edebilir ve ardından bu bilgileri değerlendirip kullanabilir.
2. Çeviri aşaması: Seçilen kültürel nesneden elde edilen veriler tasarım bilgisine çevrilir. Süreçte tasarımcı, bu tasarım özellikleriyle ilgili olarak bir miktar derinlik ve uygulama deneyimi elde eder ve aynı zamanda bu tasarım bilgisini modern toplumdaki tasarım problemleriyle ilişkilendirebilir ve kültür, teknoloji ve toplum arasındaki etkileşim için bir değerlendirme yapabilir.
3. Uygulama aşaması: Tasarımcının kültürün anlamına ilişkin anlayışının, estetik duyarlılığının ve çeşitli tasarımlara uyum sağlama esnekliğinin yanı sıra kültürel özelliklerle ilgili tasarım bilgisinin ifade edilmesini içerir. Bu aşamada, tasarımcı bir kültürel nesne hakkında bilgi sahibi olur ve bu kültürel nesneyle ilgili kültür ve değer yelpazesi hakkında bir anlayış kazanır. Tasarımcı, tasarım konularını ele almak ve kültürel bir ürünün tasarımında kültürel özelliklerin tüm düzeylerini kullanmak için bu bilgiyi tasarım anlayışıyla birleştirir.

Çağdaş ve evrensel tasarım yaklaşımları doğrultusunda çalışma kapsamında oluşturulan kültür odaklı moda tasarım süreci modeli kullanılarak 6 görünüm ve 9 parçadan oluşan özel bir kapsül koleksiyon hazırlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde kültür odaklı moda tasarım süreci modeli uygulama aşamalarına yer verilmiştir. Şekil.3'te görüldüğü gibi kültürel bir ürünü tasarlamak araştırma (hikâye

oluşturma), etkileşim (bir hikâye anlatma), geliştirme (hikâye yazma) ve uygulama (bir ürün tasarlama) olmak üzere dört adımda gerçekleşir.

Şekil. 3 Kültür Odaklı Moda Tasarım Süreci

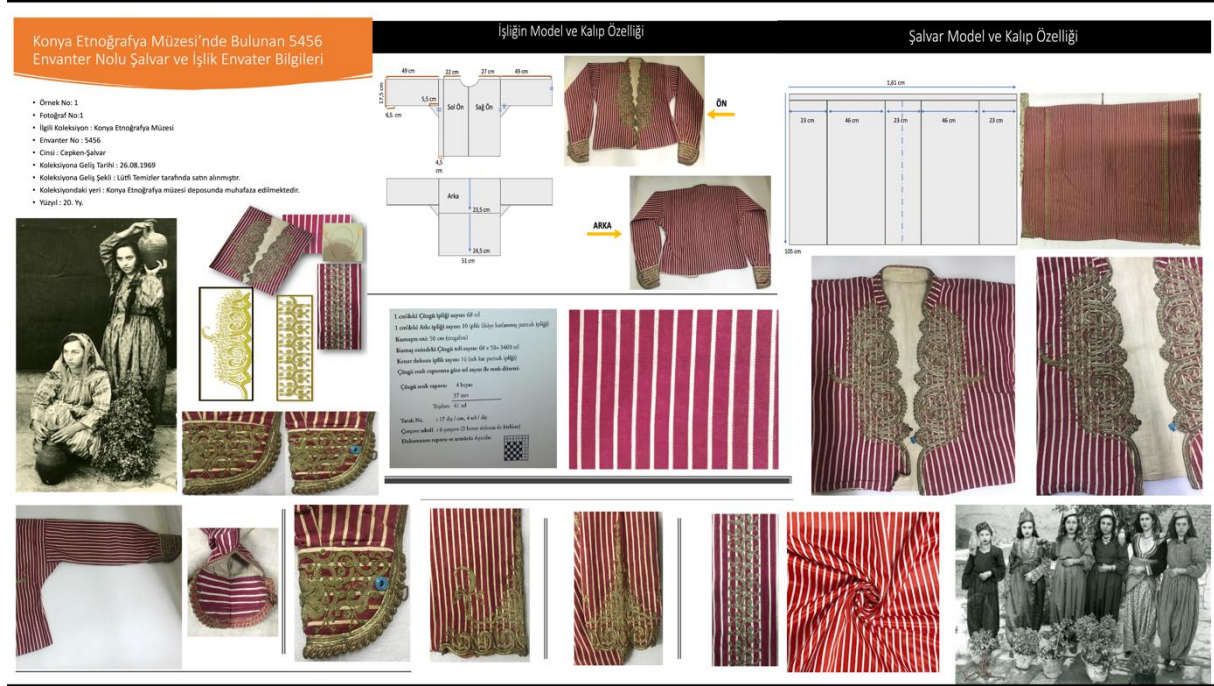
Konya Anadolu Selçuklu uygarlığının başkentidir. Manevi kültür katmanı kapsamında incelendiğinde Konya'nın ticaret yolları üzerinde bulunması, Mevlana'nın hayatı ve fikirleri, yöre coğrafyasının getirdiği doğal koşullar, Türklerin manevi değerleri, Orta Asya Türk sanatından gelen Selçuklu sanat geleneğini yaşatır (Önge, 1985: 398). Konya kadın giyim kuşam kültürü de bu sanat geleneğinden etkilenmiştir. Tarih boyunca şalvar ve işlikler her koşulda ve ortamda kadınların vazgeçemediği kültürel kıyafetler arasında yerini almıştır (Elibol, 2003:310). Bu özellikler çalışma kapsamında Geleneksel giysilere ait somut ve soyut (iç) kültürel düzeyin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Sosyal/davranışsal orta seviye düzeyinde kültürel özellikler incelendiğinde, kadınlar işlik ve şalvarları hem günlük hayatın içerisinde hem de özel günlerde rahatlıkla kullanmışlardır (Önder, 1961: 431). Özel günlerde daha çok işlemeli işlik ve şalvarlar giyilirken genellikle takım olarak aynı kumaştan yapıldıkları bilinmektedir. Şalvar ve işlikler çoğunlukla şetari, canfes, atlas, kadife, gezi, alaca, meydana v.b. kumaşlardan dikilmiştir (Önder, 1961: 30.).

Somit düzeyde fiziksel/maddi kültür içerisinde şalvar ve işlikleri incelemek ve tasarım özellikleri açısından detaylandırmak için Konya Etnografya müzesinde alan araştırması yapılmıştır. Müzenin 5456 nolu envanterine kayıtlı işlik ve şalvarın temel kültürel özelliklerini

belirlemek için malzeme, form, kalıp ve süsleme özellikleri tasarım unsuru olarak analiz edilmiş ve elde edilen verilerden Şekil. 4'te görüldüğü gibi kültürel özelliklere dayalı tasarım tema panosu oluşturulmuştur.

Şekil. 4 Hazırlanan Kapsül Koleksiyona Ait Tema Panosu

Şekil. 4'te görüldüğü gibi kültürel özelliklere dayalı tasarım panosu; işlik ve şalvarın envanter bilgileri, üretiminde kullanılan kumaş çeşidi, şalvar ve işliklerin günlük ve özel günlerde kullanımına yönelik müze envanterinde bulunan tarihi fotoğraflar, süsleme detayları, model ve kalıp özelliklerinden oluşmaktadır. Tasarım panosuna bağlı kalarak, kültürel nesneden türetilmiş kültürel anlamı ve stili olan bir ürünü tanımlamak, sosyal ve kültürel çevreyi keşfetmek için kullanıcı tabanlı gözleme odaklanır. Bu nedenle bu adımda kültür ve teknoloji arasındaki etkileşim, kullanıcılar ve tasarımcılar arasındaki diyalog, kullanıcının ihtiyaçlarının ve kültürel çevrenin anlaşılması dahil olmak üzere kullanıcının ihtiyaçlarını ve ürünün özelliklerini tanımlamak için hikâye anlatmaya dayalı bir yaklaşım geliştirilmiştir. Bu aşama tüketicinin belirlenmesi, açıklanması, tasarım yönün belirlenmesi ve kültürün analiz edilmesi olmak üzere 4 adımdan oluşur.

1. Tüketiciyi hedeflemek (tema oluşturma): Bu adımda müşteri ihtiyaçlarını karşılayacak, kültür özelliklerinden türetilen anlam ve stile sahip bir ürün imajı tanımlanmıştır.

2. Açıklama (hikaye anlatma): Bu adımda, tasarımcıların koleksiyondaki stil tercihleri, özellikleri, kategorisi, uygunluğu ile özdeşleşen hikayeler tanımlanmıştır.

3. Tasarım yönünün belirlenmesi: Bu adımda, tasarımın amacı, işlevi ve sınırlamasını belirleyecek bir tasarım spesifikasyonu oluşturulmuştur.

4. Kültürü analiz etmek: Bu adımda kültürel katmanlara dayalı olarak, nesne, tür, görüntü, malzeme, renk, karakteristik, işlem, süsleme, desen, model özellikleri, form yapısı dahil olmak üzere kültürel tasarım özellikleri tanımlanmıştır.

Bu bağlamda kültürel odaklı moda tasarım süreci uygulanarak hazırlanan koleksiyon 25-40 arası kadın tüketicilere yönelik 2023-2024 ilkbahar-yaz sezonu için hazırlanmıştır. Koleksiyonda kültürel özellikler kullanılarak tasarlanan modeller günün modasına uygun, koleksiyonda zarafet, incelik ve özenin ön planda tutulduğu elegan, feminen ve aslında herhangi bir zamana ait olmayan zamansız klasik tarzda tasarlanmıştır. Tasarımlarda şalvar ve işliklerin kültürel özelliklerinden yola çıkılarak hazırlanan tasarım senaryosu tablosundan yararlanılmış, özellikle süsleme ve kumaş özellikleri tasarım kaynağı olarak kullanılmıştır. Koleksiyondaki parçalar özellikle klasik tarzda zamansız parçalar olma özelliğini taşıırken, aynı zamanda kendine güvenen ayakları üzerinde duran bir profil çizmektedir. Koleksiyondaki parçalar günlük bir olarak giyilebileceği gibi, şalvar ve işlikler de olduğu gibi özel günlerde ve gecelerde de giyilebilecek her ortama uygun parçalar olma özelliğine sahiptir.

Araştırma ve etkileşim aşamasından sonraki adım konsept ve tasarım geliştirme adımıdır. Bu adımın amacı, geliştirilen tema ve hikâyeye dayalı olarak metin ve resim biçiminde bir fikir taslağı geliştirmektir. Bu adımda, kültürel anlamı mantıksal olarak doğru bir kültürel ürüne dönüştürmek için tema ve hikâyeye bağlı olarak tasarımın form ve biçim görselleştirilmesidir. Kültürel ürünün detaylarını ve bütünlüğünü ürün özellikleri olarak incelemek, bunları makul bir şekilde ürün performansına dönüştürmek için kültürel özellikler bu aşamada tekrar değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Konya geleneksel giyiminin önemli bir parçası olan şalvar ve işliğin analizi sonucu elde edilen kültürel özelliklerden hazırlanan tema panosu kullanılarak 6 görünüm ve 9 parçadan oluşan koleksiyon hazırlanmıştır.

Şekil. 6 Kültür Odaklı Moda Tasarım Sürecinde Model Eskiz Çalışmaları

Hazırlanan koleksiyonda önce Şekil 6' da görüldüğü gibi eskiz çizimleri yapılarak konsept geliştirilmiş ve koleksiyonun öncelikle form, biçim ve tarz özelliği belirlenmiştir. Form, biçim ve tarz belirlenirken şalvar ve işliklerin dönemleri içerisinde hatta günümüzde bile kullanılan ve vazgeçilmez kıyafetler olması özelliği dikkate alınmıştır. Tasarımlar geliştirilirken form, biçim ve giyim tarzı olarak ölçülülüğün ve zarafetin hakim olduğu feminen ve elegan stile uygun olarak abartıya kaçmadan belin inceliğini, vücut hatlarını vurgulayan, romantik ve zamansız kıyafetler tasarlanarak eskiz çizimleri yapılmıştır. Eskiz çizimlerinin arasından konseptle uygun olduğu düşünülen tasarımlar seçilmiş ve kültürel özellikler kapsamında detaylandırılmıştır. Koleksiyonda öncelikle incelenen işlik ve şalvarın birebir eşi olan meydaniye (kutnu) kumaşı kullanılmıştır. Böylelikle geleneksel ve kültürel miras ögesi olan kutnu kumaşının günümüz modasına uygun tasarımları yapılarak kültürel sürdürülebilirlik kapsamında gelecek nesillere aktarılacak kültürel bir koleksiyon tasarlanmıştır. Koleksiyonda tasarlanan parçaların hepsinde şalvar ve işlikte kullanılan motifler ve desenler birebir süsleme unsuru olarak yer almıştır. Tasarlanan koleksiyonda şalvar ve işliklerin iç seviye kültürel özellikleri de dikkate alınmış ve parçalar genellikle iki takım halinde tasarlanmıştır. Eskizleri çizilen tasarımlar arasından seçilen modellerin detaylandırma aşaması Adobe Illustrate programında yapılmıştır. Program aracılığıyla seçilen tasarımlara kumaş ve desen özellikleri yerleştirilerek renklendirilmiştir. Tasarımlarda analizi yapılan şalvar ve işliğin süsleme özellikleri ve desenleri aynen kullanılarak kültürel unsurun korunması amaçlanmıştır.

Şekil. 7 Kültürel Odaklı Moda Tasarım Koleksiyonu “ASİLL”

Şekil 7’de de görüldüğü gibi detay çalışmaları tamamlanan koleksiyona araştırma aşamasındaki bilgilere dayanarak, köklü bir medeniyete ev sahipliği yapan Konya’nın zengin kültürel özellikleri, manevi değerleri, sanat geleneği ve Mevlana’nın eşsiz fikirlerinden yola çıkarak “ASİLL” adı verilmiştir. Koleksiyondaki ürünlerden bir tanesi birebir üretilmek üzere seçilmiştir. Bu aşamadan sonra koleksiyondaki parçaların ürün geliştirme adımlarının yer aldığı model dosyaları hazırlanarak tasarımlar kültürel odaklı tasarım sürecinde kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliğine ile eşleştirilerek tek tek analizleri yapılmıştır. Giyim modeli tasarımında ilham kaynağı olarak Konya Etnografya Müzenin 5456 nolu envanterine kayıtlı işlik ve şalvarı (bkz. Şekil. 5) seçilmiştir. Modellerin gelişim şemaları, eskiz ve desen çizimleri ve tasarımların renklendirilmesi bitmap tabanlı dijital (Adobe Photoshop CS5) kullanılarak detaylandırılmıştır.

Şekil. 8 ASİLL Koleksiyonu 1. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 1. Tasarım; Bluz ve etekten oluşan iki parça halinde tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından özel günlerde giyilebileceği gibi gün içerisinde de kullanılabilir özelliktedir. Tasarımda şalvarın süsleme desenleri eteğin belinde aynen kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde, içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak yeni bir ürüne dönüştürüldüğü görülmektedir. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarlanan kültürel ürünün, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarlanan kültürel ürün, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır.

Şekil. 9 ASİLL Koleksiyonu 2. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 2. Tasarım; Bluz ve pantolondan oluşan iki parça halinde tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından gün içerisinde kullanılabileceği gibi özel günlerde de giyilebilecek özelliğe sahiptir. Tasarımda şalvarın süsleme desenleri pantolonun paçalarında kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde, içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak yeni bir ürüne dönüştürüldüğü görülmektedir. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarımın, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarım, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır.

Şekil. 10 ASİLL Koleksiyonu 3. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 3. Tasarım; Ceket ve şorttan oluşan iki parça halinde tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından özel günlerde giyilebileceği gibi gün içerisinde de kullanılabilecek özelliğe sahiptir. Tasarımda ışığın kalıp, form ve süsleme özelliklerinden yararlanılmış ve cekete yansıtılmıştır. Işığın süsleme desenleri cekette aynı şekilde kullanılmıştır. Şalvarın süsleme desenleri ise şortun paçalarında kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde; içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak şalvarın yeni bir ürüne dönüştürüldüğü görülmektedir. Ceket tasarımında içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel nesne (ışık) görünüm ve biçimsel olarak benzer özelliklerde tasarlanmıştır. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarımın, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve

malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarım, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır. Tasarım üretilmek üzere seçilmiştir.

Şekil. 11 ASİLL Koleksiyonu 4. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 3. Tasarım; Tek parçadan kısa elbise olarak tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından özel günlerde giyilebilecek özelliğe sahiptir. Tasarımda şalvarın ve işliğin süsleme desenleri elbisenin beden kısmında kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde, içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak yeni bir ürüne ve farklı bir görünüme dönüştürüldüğü görülmektedir. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarımın, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarım, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır.

Şekil. 12 ASİLL Koleksiyonu 5. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 5. Tasarım; Büstiyer ve pantolondan oluşan iki parça halinde tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından özel günlerde giyilebilecek özelliğe sahiptir. Tasarımda ışığın süsleme desenleri büstiyerin ön kısmında ve kollarında kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde, içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak yeni bir ürüne dönüştürüldüğü görülmektedir. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarımın, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarım, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır.

Şekil. 13 ASİLL Koleksiyonu 6. Tasarım

ASİLL koleksiyonu 6. Tasarım; Tek parçadan uzun elbise olarak tasarlanmıştır. Tasarım kullanım açısından özel günlerde giyilebilecek özelliğe sahiptir. Tasarımda şalvarın ve ışığın süsleme desenleri elbisenin beden kısmında kullanılmıştır. Kültürel nesnenin üç düzeyi içgüdüsel tasarım, davranışsal tasarım ve yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özelliği incelendiğinde, içgüdüsel tasarım düzeyinde kültürel bir nesnenin görünümüyle ilgili ve biçimsel olarak yeni bir ürüne ve farklı bir görünüme dönüştürüldüğü görülmektedir. Davranışsal tasarım düzeyinde tasarımın, ilham alınan kaynağı ile kullanım, süsleme ve malzeme özellikleri açısından kültürel özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Yansıtıcı tasarım bağlamında tasarım özellikleri, kültür, deneyim ve bireysel farklılıkların bir sonucu olarak tasarım, kültürel nesneden farklı bir biçim ve formda tasarlanmıştır. Tasarımda kullanılan geleneksel kumaş deri kumaşla kombin edilerek farklı bir kullanım denenmiştir. Konsept ve tasarım geliştirme adımı, tanımlanmış kültürel özellikler ve kültürel ürünlerin bağlamı ile de ilgilidir. Bu aşamada, tasarımcıların tasarım sürecinde kültürel özellikleri kontrol etmelerine yardımcı olacak tüm bilgiler listelenmelidir. Ayrıca tasarımcının ürün özelliklerini, ürün anlamını ve ürünün uygunluğunu değerlendirmesi gerekmektedir. Değerlendirmeden elde edilen sonuçlara göre prototipte değişiklikler yapılabilir, prototipi uygulayabilir ve daha ileri değerlendirmeler yapılabilir.

Şekil. 14 Kültür Odaklı Moda Tasarımı Sürecinde Giysi Oluşturma Örneği

Önerilen Kültür Odaklı Moda Tasarım Süreci modelinde, Şekil. 14'te de görüldüğü gibi şu ana kadar ürün tasarım süreci için önerilen dört aşama da uygulanmıştır.

Modelin dördüncü adımı olan uygulama aşaması detaylandırma ve analiz işlemleri tamamlanan koleksiyon ürünlerinin kalıplarının hazırlanması, bilgisayar modellemelerinin yapılması ve sunum aşamasından oluşmaktadır. Kalıpları hazırlanan koleksiyon ürünlerinin bilgisayar modellemeleri ve animasyonları Clo 3D tasarım programında yapılmıştır. Modellemeleri yapılan ve animasyonları alınan koleksiyonun sunumu için Adobe Premier Pro programında mini bir sanal defile hazırlanmıştır. Defile görüntüleri kare kod uygulaması ile makaleye yerleştirilmiştir (Bkz. Şekil. 14). Koleksiyon parçalarından tasarım no: 3 (Bkz. Şekil. 10) üretilmek üzere seçilmiştir. Seçilen tasarım birebir ölçülerde 38 beden olarak üretilmiştir. Üretim süreci kalıpların hazırlanması, kumaşa uygulanması, süslemelerinin yapılması, dikim işlemlerinin yapılması, astarlama işlemlerinin yapılması ve son ütü aşamalarından oluşmaktadır. Tasarımın üretimi Müşerref Çakır atölyesinde kendisi tarafından yapılmıştır. Tasarımda kullanılan kutnu kumaşı Müşerref Çakır'a ait yüzyıllık bir aile yadigarı olup Konya Etnografya Müzenin 5456 nolu envanterine kayıtlı işlik ve şalvarda kullanılan kutnu kumaşı ile aynı dönemlerde üretilmiştir. Bu durum kültürel tasarım süreci ve kültürel moda ürünü üretme amacıyla yapılan bu çalışmayı daha da anlamlı kılmaktadır. Üretimi tamamlanan tasarımın görselleri Şekil. 15'te verilmiştir.

Şekil. 15 Kültür Odaklı Moda Tasarım Sürecinde Üretilen Kültürel Ürün Örneği
(Müşerref Çakır atölyesinde kendisi tarafından üretilmiştir.)

Kültürel odaklı moda tasarım sürecinde üretilen kültürel ürünün süsleme detayları Şekil. 16'da verilmiştir.

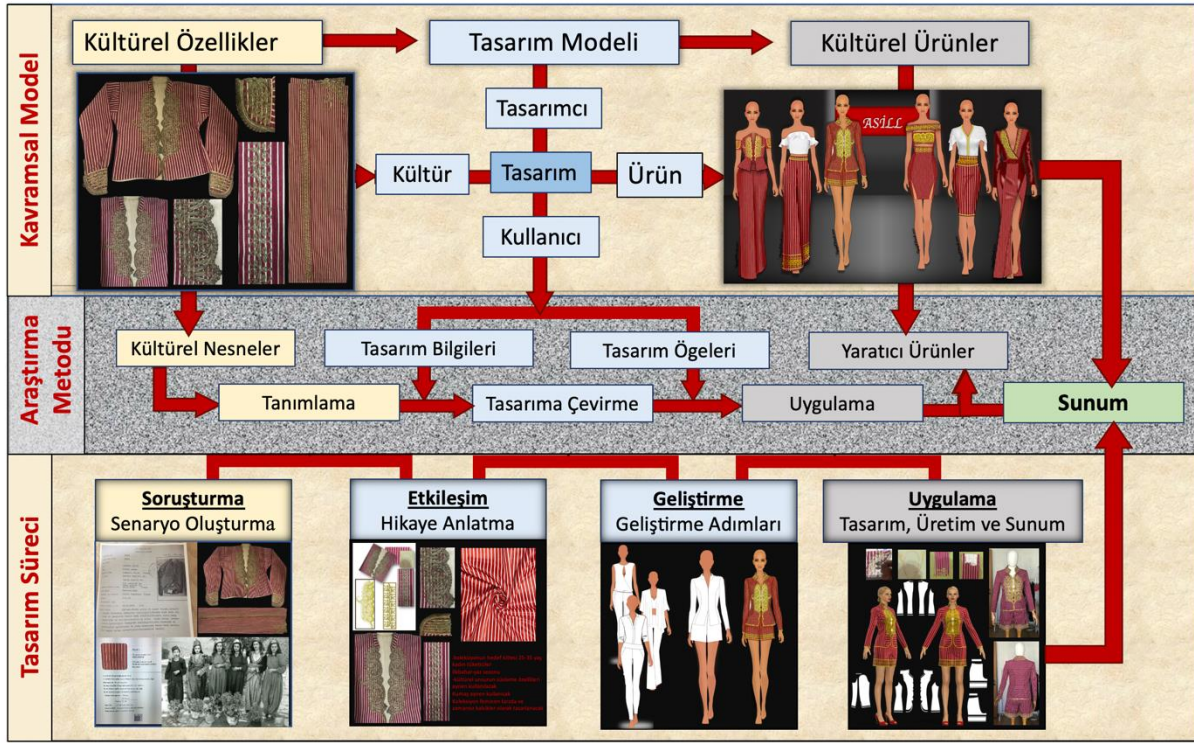

Şekil. 16 Kültür Odaklı Moda Tasarım Sürecinde Üretilen Kültürel Ürünün Süsleme Detayları
(Müşerref Çakır atölyesinde kendisi tarafından yapılmıştır.)

Kültürel odaklı moda tasarım sürecinde üretilen kültürel ürünün üzerinde kullanılan desenler ve kullanılan süsleme teknikleri Konya Etnografya Müzenin 5456 nolu envanterine kayıtlı ışık ve şalvarın süsleme, desen ve süsleme teknikleri aynen alınarak reproduksiyonu yapılmıştır.

Sonuç

Kültürel sürdürülebilirlik kapsamında, kültür ve sanat, modern tüketici ürünlerinin tasarım değerini artırmak için önemli bir potansiyele sahiptir. Yerel kültür unsurları şüphesiz gelecekte tasarım uygulamalarında önemli esin kaynakları haline gelecektir. Kültürel sürdürülebilirlik kapsamında somut olmayan kültürel mirasın korunması için işleme tekniklerinin ve desenlerinin giysi tasarımında esin kaynağı olarak kullanılması, geçmişten günümüze gelen kültürel ortak kimlik ve aidiyet duygusu gibi özellikleri temsil etmektedir. Şekil. 16' da tasarımcılara kültürel ürünleri tasarlamak için belirli prosedürler sağlamaya yönelik önerilen kültürel odaklı moda tasarımı süreç modeli verilmiştir.

Şekil. 16 Önerilen Kültürel Odaklı Moda Tasarımı Süreci Modeli

Kültürel odaklı moda tasarımı süreç modeli, üç kültürel düzeyde bulunan kültürel özelliklerin ve bu ayırt edici özelliklerin çağdaş pazara uyabilecek yeni bir kültürel ürün tasarımına nasıl dönüştürülebileceğine dair aşamalarını sunmaktadır. Kültürel tasarım kaynağı olarak belirlenen geleneksel Konya kadın giysisi olan 5456 envanter nolu işlik ve şalvar kültürel odaklı moda tasarım sürecinde esin kaynağı olarak kullanılmış ve süreç adımları takip edilerek moda koleksiyonu hazırlanmıştır. Hazırlanan koleksiyonun 3D modellemelerinin yapılarak simüle edilmeleri ile hazırlanan sanal defile de kare kod aracılığı ile bu çalışmada sunulmuştur. Böylece kültürel odaklı moda tasarımında koleksiyon oluşturma süreci teknoloji kullanımı ile desteklenmiştir. Bu bağlamda çalışma hem kültürel özelliklerin hem de teknoloji kullanımının vurgulandığı tasarım ve ürün geliştirme sürecine örnek teşkil edebilir.

Sonuç olarak tasarım sürecinde geleneksel ve kültürel esinlenme ile tasarlanan ürünlerin yerel ve küresel pazarlarda yer alabilecek nitelikte bir ürün kimliğine sahip olabileceği; geleneğin ve kültürün giysi modasına sanatsal ve estetik değer katma anlamında farklı bakış açıları geliştirebileceği, aynı zamanda sürdürülebilir moda kavramı içinde yeniden kullanılabilirliği vurgulanmıştır. Bu şekilde somut olmayan kültürel miras öğeleri; zanaatlar, eserler ve becerilerin gelecek nesillere aktarılabilmesi ve sürdürülebilir moda yoluyla daha kalıcı olabileceği vurgulanmıştır.

Kaynakça

- Barbaros, H. E. (2020). Zanaat ve endüstriyel tasarım ilişkisinde kültürel sürdürülebilirlik üzerine bir analiz, Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, (Turkey).
- Carlson, D. ve Richards, B. (2011), David Report, Design+Culture: A Return to Fundamentalism at <http://davidreport.com/the-report/design-culture-time-cultural-fundamentalism/> (Erişim Tarihi:Haziran 2022)
- Er, B. ve Kara, S. (2019). Somut olmayan kültürel miras kapsamındaki el sanatları ürünlerinde sürdürülebilirlik. *Ulakbilge*, 42 s. 755-763.
- ELİBOL, Mukaddes. ‘Osmanlı Dönemi Geleneksel Konya İplik ve Şalvarları’ Osmanlı Döneminde Konya, Editör: Yusuf Küçükdağ, Konya Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayın No:45, Konya:309–313, 2003.
- Hsu, C. H., Lin, C. L., ve Lin, R. (2011). A study of framework and process development for cultural product design. In *International Conference on Internationalization, Design and Global Development*, s. 55-64). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Lin, R. T. (2007). Transforming Taiwan aboriginal cultural features into modern product design: A case study of a cross- cultural product design model. *International Journal of Design*, 1(2), s. 45-53.
- Lin, R., Sun, M. X., Chang, Y. P., Chan, Y. C., Hsieh, Y. C., ve Huang, Y. C. (2007a). Designing “culture” into modern product: A case study of cultural product design. In *Usability and Internationalization. HCI and Culture: Second International Conference on Usability and Internationalization, UI-HCII 2007, Held as Part of HCI International 2007, Beijing, China, July 22-27, 2007, Proceedings, Part I 2* (s. 146-153). Springer Berlin Heidelberg.
- Lin, R., Cheng, R., ve Sun, M. X. (2007b). Digital archive database for cultural product design. In *Usability and Internationalization. HCI and Culture: Second International Conference on Usability and Internationalization, UI-HCII 2007, Held as Part of HCI International 2007, Beijing, China, July 22-27, 2007, Proceedings, Part I 2* (s. 154-163). Springer Berlin Heidelberg.
- Liu, Y. (2017, July). Application of Jiangxi intangible cultural heritage in modern fashion design. In *2017 3rd International Conference on Economics, Social Science, Arts, Education and Management Engineering (ESSAEME 2017)*. Atlantis Press.
- Moalosi, R., Popovic, V., ve Hickling-Hudson, A. (2005). Integration of culture within Botswana product design. *Futureground*, 2, s. 1-11.
- Nadasbaş, S., E. ve Coşkun, G. (2019). Developing model for the usage of cultural elements in textile and fashion design: a case study on idols of anatolian civilizations. *International Journal of Management and Applied Science*, ISSN: 2394-7926 Volume-5, Issue-11,
- Nas, E. (2022). Ürün tasarımında kültürel sürdürülebilirlik ve özgün değer. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (Özel Sayı: DEU SBE I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi-Sürdürülebilirlik ve Toplumsal Dönüşüm), s. 81-99.
- Norman, D.A. (2005). *Emotional Design: Why We Love (or Hate) Everyday Things*. Basic, New York
- ÖNDER, M. (1961). ‘Konya’da Kadın Giyimleri’, *Türk Etnografya Dergisi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, sayı: IV, Ankara,
- ÖNGE, E. (1985). ‘Konya Baş Oyaları’, *Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler*, Ankara: 396–405, 1985.

Soini, K., ve Birkeland, I. (2014). Exploring the scientific discourse on cultural sustainability. *Geoforum*, 51, 213-223.

Vagasi-Kovacs, A. (2013). Fashion Trend Revival–Fashionable cultural heritage. *Erasmus University Rotterdam*. Graduate Theses and Dissertations.

Yen, H. Y., ve Hsu, C. I. (2017). College student perceptions about the incorporation of cultural elements in fashion design. *Fashion and Textiles*, 4, s. 1-16.

Wu, T., Hsu, C., and Lin, R. (2004) The Study of Taiwan Aboriginal Culture on Product Design., in Redmond, J., Durling, D. and de Bono, A (eds.), *Futureground - DRS International Conference 2004*, 17-21 November, Melbourne, Australia.

Defile Linki: https://drive.google.com/file/d/1srEmwcnHduAtmupbSe1qONMmHEMEO8NK/view?usp=share_link